

Radionica za pisanje master rada

Metodologija i metode istraživanja

Doc. dr Julija Cerović Smolović

10. april 2025.

Prijava za master rad

- Segment III: Hipoteze / Istraživačko pitanje
- Segment IV: Metode
- Obrazloženje hipoteza, treba da sadrži opis podataka i izvore podataka istraživanja
- Segment Metoda treba da sadrži konkretnu metodologiju koja će se primjenjivati u istraživanju

Vrste podataka

- Primarni podaci - prikupljaju se direktno posmatranjem i ispitivanjem. To su direktna opažanja koja se prikupljaju za potrebe rješavanja konkretnog istraživanja različitim kvalitativnim i kvantitativnim tehnikama.
- Sekundarni podaci – ranije prikupljeni podaci

Izvori podataka

- Interni izvori – kadrovska dokumentacija kompanije, računovodstvena evidencija i sl.
- Eksterni izvori – brojne državne i privatne publikacije (Monstat, CBCG, ...)
- Potrebni podaci ne moraju uvijek da budu dostupni iz internih ili eksternih izvora. U tom slučaju, istraživač će možda morati da sprovede anketu kako bi došao do potrebnih podataka

Uzorak istraživanja

- Neophodno je jasno definisati ciljanu populaciju i uzorak na kome se sprovodi istraživanje.
- Uzorak se definiše pojmovno, prostorno i vremenski.
- Uzorak se smatra reprezentativnim ako je izabran slučajnim putem.

Tehnika prikupljanja podataka

- Anketa, upitnik, intervju, analiza sadržaja
- Tehnika prikupljanja podataka iz dijela osnovnog skupa naziva se uzoračkom anketom.
- Reprezentativni uzorak
- Veličina uzorka se određuje u dogovoru sa mentorom

Anketiranje

- Obuhvata niz postupaka (a prethodi im definisanje ciljeva, predmeta i opšte metodologije istraživanja):
 1. Izbor uzorka ispitanika
 2. Definisanje zavisnih i nezavisnih varijabli
 3. Izbor tipa i izbor upitnika
 4. Testiranje upitnika na manjem uzorku
 5. Formulisanje konačnog upitnika
 6. Pripreme za anketiranje
 7. Sprovođenje ankete
 8. Pregled, logička i sadržinska kontrola prikupljenih podataka
 9. Izrada kodeksa šifriranja i šifriranje
 10. Kompjuterska ili ručna obrada
 11. Izbor načina predstavljanja rezultata
 12. Analiza i objašnjenje dobijenih podataka
 13. Objavljivanje rezultata anketiranja
- Nivo mjerenja odgovora – korišćenje standardizovanih kategorija u odgovorima – Likertova skala (5 modaliteta odgovora)

Metode istraživanja

- Naučni metod je način istraživanja u nauci
- U zavisnosti od vrste i oblika misaone djelatnosti koja se može primijeniti na ispitivanoj građi, razlikuju se sledeće osnovne metode: *induktivna, deduktivna, induktivno-deduktivna, analitička, sintetička, deskriptivna, metoda generalizacije i metoda analogije*.
- Opštenaučne metode: *hipotetičko-deduktivna, statistička, metoda modelovanja, aksiomatska, analitičko-deduktivna i komparativna metoda*.

Podjela posebnih metoda

Analitičke metode	Sintetičke metode
Metoda analize	Metoda sinteze
Metoda apstrakcije	Metoda konkretizacije
Metoda specijalizacije	Metoda generalizacije
Klasifikacija	
Dihotomija	
Dedukcija	Indukcija

Induktivna i deduktivna metoda

- **Induktivna metoda** - postupak logičkog zaključivanja koji se ispoljava kroz misaonu aktivnost kojom se pojedinačne i posebne činjenice povezuju i razvrstavaju u opšte sudove. Ovaj proces generalizacije teče od činjenica prema teoriji, kao krajnjem cilju indukcije.
- Obično se vezuje za kvalitativni stil istraživanja.
- **Deduktivna metoda** polazi od opštih stavova izvodeći pojedinačne, izdvojene sudove. Misaoni proces teče od teorija, koje su po opštosti najapstraktnije, do predviđanja (predikcije) koja se označavaju kao pretpostavke (hipoteze).

Analitičke i sintetičke metode

- **Analitička metoda** polazi od toga da se iz cjeline izvuku neke bitne, istovrsne komponente i posmatraju odnosi između najvažnijih elemenata.
- **Sintetička metoda** povezuje pojedine elemente u integralnu cjelinu koja izražava jednu novu misaonu građu.

Ostale metode

- **Deskriptivna metoda** predstavlja postupak istraživanja s težištem na opisu procesa i pojava.
- **Metod analogije**, odnosno razlike, sastoji se u nastojanju da se u utvrđivanju naučnih saznanja zaključuje po sličnosti (ili razlici) kao instrumentu za proširenje saznanja.
- **Generalizacija**, ili pojmovno uopštavanje, misaoni proces je kojim se od jednog pojma dolazi do drugog, opšteg i šireg (prelaz saznanja posebnih obilježja prema opštim odredbama, a krajnji proizvod generalizacije je naučna teorija).

Opštenaučne metode

- **Hipotetičko-deduktivna metoda** je opštenaučna metoda koja svekoliko iskustvo (društveno, organizaciono i naučno) ne svodi samo na čulno, empirijsko iskustvo, već mu pristupa kao cjelini u kojoj se prožimaju opaženo, misaono (racionalno) i duhovno.
- **Statistički metod** istraživanja, koji pripada osnovnim naučnim metodama, koristi se za kvantitativno istraživanje masovnih pojava i stohastičkih procesa u velikom broju naučnih disciplina (*raznovrsnost, kompleksnost i promjenljivost*).
- **Modelovanje**, koje se ubraja u značajnije metode naučnog istraživanja, zasniva se na „tijesnoj povezanosti teorije i prakse“, te ovaj metod služi istraživačima u objašnjavanju teorijskih sistema pomoću sistema iz prakse.

Opštenaučne metode

- **Aksiomatski metod** je misaona, neempirijska opštenaučna metoda saznanja u čijoj osnovi se nalaze dedukcija i postupci deduktivnog zaključivanja. Ovaj metod je u empirijskim istraživanjima najmanje prisutan.
- **Analitičko-deduktivna metoda** kao samostalna opštenaučna metoda, obuhvata tri metode :aksiomatsku, hipotetičkodeduktivnu i konkretno-dijalektičku.
- **Komparativni metod** (poređenje) obezbjeđuje „moć opisivanja i igra centralnu ulogu u formiranju koncepata, uvođenjem u razmatranje uočavajućih sličnosti i razlika među slučajevima“.

Kvalitativno i kvantitativno istraživanje

Kvalitativno istraživanje

- usmjereno prije svega na detaljno razumijevanje glavnog fenomena;
- neznatno korišćenje literaturnih izvora u obrazloženju opravdanosti preduzetog istraživanja;
- formulisanje predmeta istraživanja na opšti način polazeći i od iskustava učesnika;
- prikupljanje podataka opisnog karaktera od manjeg broja ispitanika na način da se stvori uvid u percepcije pojave ili procesa;
- analiza opisnih podataka i gledišta uz korišćenje analize sadržaja (dokumenata) i tumačenje višeg nivoa u otkrićima;
- priprema izveštaja koji nisu strogo formalnog karaktera.

Kvantitativno istraživanje

- opisivanje problema istraživanja ili potrebe za pojašnjenjem odnosa između varijabli;
- obimno korišćenje literaturnih izvora kako bi se što preciznije definisao predmet istraživanja;
- formulisanje hipoteza koje su podložne mjerenju i posmatranju, odnosno verifikaciji;
- prikupljanje numeričkih podataka od velikog broja ispitanika primjenom prethodno definisanih instrumenata;
- korišćenje statističke analize u toku istraživanja i tumačenja rezultata;
- saopštavanje rezultata na uobičajen način.

Kvalitativno i kvantitativno istraživanje

Kvalitativno istraživanje

- kada istraživač želi da prouči neku pojavu u njenom prirodnom okruženju;
- kada postoje nedoumice oko formulisanja predmeta istraživanja i ključnih teorijskih pitanja;
- kada je odabran predmet istraživanja nedovoljno istražen ili uopšte nije bio istraživani;
- kada je istraživač osposobljen i naklonjeniji korišćenju kvalitativnih metoda i posjeduje solidno predznanje o predmetu istraživanja;
- kada se koristi iskustveni materijal koji otvara mogućnosti korišćenja različitih metoda.

Kvantitativno istraživanje

- postoji jasno definisan predmet ili istraživačko pitanje;
- postoji pouzdana teorija iz koje može da se izvede i testira hipoteza;
- postoji potreba za rješavanjem nekog istraživačkog pitanja koje zahtijeva kvalitetno istraživanje koje je po prirodi kvantitativnog karaktera;
- postaje jasno da prikupljanje podataka mjerenjem pruža zadovoljavajuće rezultate;
- dobro poznavanje kvantitativnih metoda.

Studija slučaja

- Metod studije slučaja (engl. case study) u društvenim istraživanjima je u frekventnoj upotrebi, posebno u ekonomiji. Pomoću ovog metoda može se doći do saznanja o nekoj pojavi na nivou deskripcije i eksplikacije.
- Metodom studije slučaja može se fokusirati jedan slučaj, ali se mogu, takođe, vršiti komparacije više slučajeva. Ovaj metod se temelji na logičkoj analizi, na raščlanjivanju pojave koja se razmatra, na opisu te pojave, i na pokušaju uspostavljanja logične veze između elemenata analizirane pojave, s ciljem objašnjenja te pojave.

Studija slučaja

- Kroz studiju slučaja istraživači mogu u različitim vremenskim intervalima pratiti manifestaciju pojave i o njoj prikupljati relevantne podatke, u kraćem ili dužem vremenskom periodu, u zavisnosti od dinamičnosti i kretanja pojave. U okviru studije slučaja mogu se kombinovati različiti postupci pomoću kojih se može doći do zanimljivih podataka (posmatranje, razgovori), a mogu se koristiti i različiti dostupni izvori postojećih podataka (statistički podaci, razni vidovi dokumentacione građe, istorijski podaci i slično).
- U strukturi studije slučaja prisutna su tri elementa: (1) opšti okvir; (2) prikupljanje i oblikovanje informacija i (3) analiza slučaja.